

Louns halvøen

Landskab

Landskabet på Lovns halvøen blev formet under sidste istid, hvor isen aflejrede store, bløde bakker. De består af smeltevandssand, morænesand og lidt moræneler.

Lovns var i Stenalderen tæt på at være en ø. Da var vandstanden nemlig så høj, at Lovns Sø og engene var havbund. Her kan du se kystskrænter fra Stenalderhavet.

I tiden efter istiden var der ikke planter til at holde på jorden. Derfor dannede smeltevand og regn dybe kløfter i landskabet. Kløfterne eller erosionsdalene ses tydeligt mellem bakkerne og fjorden. I dag er der frodig plantevækst i dalene.

Nogle steder er der egekrat i kløfterne. Her kan du fornemme, hvordan fortidens skove kan have set ud. Du kan blandt andet se erosionskløfter med egekrat, når du følger den gule rute.

På stranden ligger sten som er bragt hertil med isen. Stenene er skyllet ud af skrænterne. De stammer fra det område isen kom fra. For eksempel findes på stranden Larvikit-blokke og rombeporfyr fra Oslo-området.

Melbjerg Hoved

Få steder i Danmark kan du stadig se lag fra 3 istider. Det kan du ved Melbjerg Hoved. Klinten ligger på den sydvestlige kyst af Lovns. Navnet stammer fra det fine – melede – sand i den nedre del af klinten. Denne kornstørrelse kaldes silt. Det er altså smeltevandssilt og -ler fra Elster Istiden (3. sidste istid). En grå moræne ovenpå menes at stamme fra Saale

Istiden (2. sidste istid). Øverst ligger to brune moræner fra den sidste istid, Weichsel Istiden. Allerøverst ligger flyvesand.

Ramshule

Området ved Ramshule er præget af dybe slugter og høje bakker med mange enebær.

Enebær er et af de få oprindelige nåletræer i Danmark. Kun taks er også indført – resten er indført.

Vi kender smagen af enebær fra Genever og Gin, men også som krydderi til vildt, røgning af spegepølser mv. Der er 3 års kogler på en enebærbusk. Første år er de grønne, næste år bliver de blå, og til sidste bliver de sorte.

Hvis man vil bevare en bestemt karakter i landskabet er det nødvendigt med rydning og pleje. Plejen består af græsning.

Vandmiljø

Limfjordens vandmiljø er under pres. Næringsstoffer fra landjorden løber med åerne til fjorden, hvor de giver føde til alger. Algerne giver grumset og ugenomsigtigt vand. Det giver dårligt badevand og iltsvind, når algerne falder til bunds og rådner.

De lavvandede bugter med sandbund, som her i Lovns Bredning, er i gode år dækket af ålegræs. Netop ålegræs er indikator for, om vandkvaliteten i Limfjorden lever op til miljømålene. Hvis vandet er klart, kan der vokse ålegræs. Hvis der er for mange alger i vandet, går ålegræsset ud.

Skaldyr

Blåmuslingen er det mest almindelige bunddyr i fjorden og udgør grundlaget for et storstilet muslingefiskeri. Fiskeriet kan have en effekt på bunden, men muslinger kan modsat være med til at rense fjordvand for alger. En 4 cm musling filtrerer 3 liter vand i timen.

Der er også sandmuslinger, hjerte- muslinger, knivmuslinger, snegle og myriader af børsteorme på fjordbunden. Tidligere var der mange fisk i fjorden, men de sidste mange år er det gået stærkt tilbage for næsten alle fiskearter. For skaldyrenes vedkommende ser det dog ud til at gå fremad.

Andre dyr

Om efteråret og vinteren raster store flokke af gæs og andefugle ved fjorden. Strandengene tiltrækker flokke af vadefugle. Flere områder er friholdt for jagt og giver både rigelig med føde og god beskyttelse mod vind og vejr.

Fjorden rummer også en betydelig bestand af sæler og skarv. Begge dyr er karakteristiske for fjorden og kan ses overalt.

I de senere år er odderen blevet mere udbredt. Den holder til ved fjorden, hvor den stortrives, hvilket kan ses på spor og lort. I frisk tilstand er lorten sort, og når den tørrer, bliver den grå. Du kan tydeligt se indholdet af fiskeskæl og ben. Lugten er ikke typisk lorteagtig, men snarere trannet/parfumeret.

Kulturhistorie

Beliggenheden ved fjorden har til alle tider givet muligheder for, at befolkningen kunne ernære sig ved fiskeri i fjorden. Det blev suppleret med jagt og landbrug inde i land.

På Lovns er der flere tegn på menneskers aktivitet. På den gule rute kan du se en ringvold, som nok har været et forsvarsanlæg, og der er adskillige gravhøje i området.

Lovns er og har altid været præget af Herregården Hessel, som har eksisteret fra 1300-tallet eller måske endnu tidligere. Tidligere har herregården endda ejet halvøen. Den er i dag museum med landbrugsredskaber og proprietærhjem fra 1850.

Som den eneste herregård i landet, er gården stråtækt. Herregården ejes i dag af Vesthimmerlands Kommune.

På og omkring herregården findes informationstavler om livet på herregården.

Mergelgrave

På den sydlige del af Lovns har der været gravet mergel (kalkholdigt ler). Mergel kan bruges til at forbedre udbyttet af jorden. Det er både kalken, der modvirker forsuring og leret, der holder på regnvandet, der virker godt på agerjorden.

Da arbejdet med jordforbedring tog fart fra slutningen af det 18. århundrede, var det derfor aktuelt at køre mergel på sandede marker.

På den gule rute kan du se mergelgravene og dæmningen, som tipvogne med mergel kørte på

Kilder

Flere steder på Lovns findes kilder. Det skyldes, at ler i undergrunden hindrer vandet i at sive ned. I stedet løber det ud som en kilde. På sydspidsen af Lovns har der været en hellig kilde.

Tangmadrasser

Madrasserne blev produceret med tang eller rettere ålegræs fra Fjorden. Det var tidligere en større industri.

Formidling på smartphone

Kig efter QR-koder på pælene langs ruten. Her kan du med din smartphone få ekstra historier i området.

Publikums færdsel

Lovns halvøen er fredet med offentlig adgang. Her gælder naturbeskyttelseslovens adgangsregler:

- Til fods må du færdes på veje og stier, på udyrkede arealer og langs stranden.
- Du må kun cykle på veje, ikke på afmærkede ruter
- Motorkørsel er tilladt på offentlige veje
- Du må ride i rabatten langs offentlige veje
- Hunde skal være i snor
- Brug af åben ild er kun tilladt ved bålpladsen
- Færdsel sker på eget ansvar, også på arealer med græssende dyr.

Indsamling og ophold i skovene

- Du må færdes i skovene fra kl. 6 til sol nedgang
- Du må kun samle bær, mos, blomster, svampe og kogler, du kan nå fra stierne
- Du må ikke klippe grene af – eller fælde træer

Pas på naturen. Tag dit affald med og efterlad kun fodaftryk.

Info om ruterne

De afmærkede vanderruter går på privatejet, fredet jord. De vedligeholdes af Vesthimmerlands Kommune. Henvendelser om ruterne skal rettes til kommunen. Ruterne langs kysten kan være oversvømmende ved højvande.